

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1943

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потрібні виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незадоволені матеріали повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши задресовану конверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: SVOBODA, P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Секретний Комінтерн

Уся підпільна робота комуністичних партій у світі, спрямована на здійснення комуністичної революції і державних перетворень у так званих капіталістичних країнах, відбувалася до 1943 року здебільшого під проводом Комуністичного Інтернаціоналу — Комінтерну, установи, утримуваної Москвою. Водночас із цим Комінтерном був знаряддям совєтської закордонної політики. І його Москва використовувала часто як допоміжний засіб у реалізації тих чи інших зовнішніх — політичних акцій, наприклад, протидіяв спробам інтервенції Заходу проти здійснюваного Москвою ганебного союзу з гітлерівським тоталітаризмом.

Щоб замилити очі світової і замаскувати змінену поведінку формально підпільну комуністичну діяльність на Заході, Комінтерн у 1943 році, щойно на третьому році німецько-совєтської війни, розв'язано, щоб у 1947 році, після закінчення світової війни, відкрити під назвою Інформаційного Бюро комуністичних і робітничих партій, скорочено Комінформ, Комінформ проіснував не цілих десять років, і вже в квітні 1956 року, його, знову ж таки із тактичних оглядів, офіційно розв'язано, мовляв, існування його не відповідає „новим обставинам міжнародного життя“. Розв'язання Комінформу припало саме на перші місяці після осельованого 20-го з'їзду Комуністичної партії Совєтського Союзу, на якому розв'язано Сталіна. І на час, коли Хрущов започаткував свою коєкзистентційну політику у відношенні до Заходу, значить, перед його відвіданнями в Англії.

Але, як не перестав існувати на ділі Комінтерн після його розв'язання в 1943 році, так само не припинив своєї діяльності після „розв'язання“ Комінформ. Навпаки, він поширив не тільки свій склад, але й засів свої підпільні діяльності.

Після виходу югославської комуністичної партії, в Комінформі залишилися тільки вісім партій — совєтська, болгарська, малярська, італійська, польська, румунська, чехословацька і французька. Репрезентанти цих партій і підписали декларацію про „розв'язання“ Комінформ у квітні 1956 року. Але негайно після цього започатковано видавання журналу „Проблеми миру і соціалізму“, широка „редакційна колегія“ якого і є фактичним продовжателем Комінтерну. Виходить цей журнал 19 місяців — албанською, болгарською, китайською, чеською, данською, англійською, французькою, німецькою, малярською, італійською, японською, корейською, монгольською, польською, румунською, російською, еспанською, шведською та в'єтнамською — і до його редакційної колегії входять представники усіх згаданих комуністичних партій, але й багатьох інших, які існують у усьому світі. Офіційним завданням названого журналу є сприяння поширенню комуністичного руху, боротьба з усяким роду „ревізіонізмом“ у комуністичній теорії і діяльності, посилення й забезпечення впливу комунізму на народні маси всіх тих країн і мобілізація їх до вирішального бою з капіталізмом та з „імперіалізмом“ — значить усі ті цілі, що їх ставля собі Комінтерн.

Журнал „Проблеми миру і соціалізму“ прищеплює до секретній конференції комуністичних партій, що відбулася з початком березня 1958 року у Празі, в Чехословаччині. На тій конференції крім представників КПСС Суслова, Хосефова та Комантінова, брали участь і провідники багатьох інших комуністичних партій світу. Головним редактором журналу призначено „Комуніст“ Румянцев, а головними його співробітниками є генеральні секретарі більшої комуністичних партій. Вони — треба думати — і творять виконне бюро Комін-

терн в його сучасному законспірованому вигляді.

Все це, доки, що, не зважаючи на такі чи інші зміни в назвах, комуністичні цілі у світі залишаються незмінними.

За расову рівність

Генеральний прокуратор, себто американський міністер справедливості Вільям Роджерс заявив у минулий четвер 24-го ц. м., що уквалення в тому дні Палатою Репрезентативів новий закон про громадянські права є „історичним кроком вперед“ на шляху до повного, не лише в теорії, але й у практиці, зрівняння всіх громадян З'єднаних Держав, без уваги на їх расу, походження і віру. Такий принцип, існуючий в американській Конституції, був — і все це є — частинно саботований у південних степах, де впродовж сторіч закоренилися расові пересуди, що їх годі усунути протягом ночі. Тому боротьба за повне расове зрівняння в користуванні конституційними правами громадян, триватиме довго і мусять нестися з великим запасом терпеливості. На зміну світогляд, на зміну духової атмосфери, на зміну звичаїв, що існують на великих просторах країни, впливає в першу чергу — час.

Отже, прийнятий у минулий четвер закон не є завершенням процесу повного зрівняння всіх рас в Америці, а є тільки одним із межових стовпів. Він знаменний і похвальний великою кількістю конгресменів, що голосували за нього (311:109), як і фактом, що Палата Репрезентативів мужливо протиставилася у цій справі Сенатові, який не знайшов у собі сили і здібності переламати пильну обструкцію, що спаралізувала Сенат від 29 лютого ц. р. Моральний ефект того конгресового акту був такий сильний, що сегрегаційністи в Сенаті не вдалося похоронити прийнятий Палатою репрезентативів закон новою формалістичною штучкою. Знаючи, що голова Правничої Комісії Сенату, через яку мусять перейти такий закон, поки він дістанеться на пленум Сенату, — що голова тієї Комісії, південний сегрегаційніст, похоронив би закон під зеленим сукном, Сенат 86 голосами прот 5 поклав на ту Комісію обов'язок представити звіт впродовж 5-ох днів.

У тому законі йде про те, щоб уможливити муринам скористатися з конституційно застереженого їм права голосування в усіх локальних, стейтових і федеральних виборах. Тому, що місцеві чинники з-півдня масово викреслювали муринів із виборчих списків, у новому законі дається право дискретивним федеральним суддям приймати виборчих службовців для реєстрування го-лосуючих муринів. Це ще не дає 100%-го гарантії, що всі управлені до того мурини дістануть право голосування. Все ж цей новий закон дає право центральної федеральної владі, що признає федеральних суддів, втручатися в цю справу понад головами місцевих чинників, настроєних проти муринів. Хоч уряд домагався більших прав для того втручання і кращої описи над тими виборцями, які падають жертвою расової односторонності, проте — за словами генерального прокуратора — зроблено такий величезний крок уперед.

Прийнятий Палатою репрезентативів закон є перемогою закону природи, за яким всі люди — рівні. Він є перемогою здорового глузду і правильної тактики еволюції, застосованої у розв'язуванні расової проблеми в ЗІА. Дай Боже, щоб усі білі невеличкі в Совєтському Союзі мали ті же права, що ними вже тепер користуються всі мурини на Півдні Америки! Новий закон, що якнайкраще підкреслює цю різницю, що нагальніше аналізує, де панують расові і релігійні, а де безправство і підлеглість мільйонів мешканців країни узаупрядковий жмені диктаторів.

Наталя Палашук

СВУ і СУМ

(4)

Ватаги, боротьба Москви го уярмленого народу. І дії проти нашої національної сню, пілі і Кримський жиявлялі Церкви, ведена руками українських комуністів, почалася бороні УАІПЦ з перших днів це до створення СВУ. Пізні і існування. Але від проф. Ліубченка представити УАІПЦ і Школи ім. Шевченка, де як зброю СВУ, не мають в со-бі ні крихти правди. Сам Митрополит Липківський вису-нував гасло аполітичності Церкви, і того гасла притримувалася СВУ, персонально Єфремов, ді, кришталеву-чесна людина, було проти втягування церковної ієрархії до організації і згадки до політики. Але це не завдало тому, що духів-ництва і більшість вірних сто-яли на національних підвали-нах СВУ.

Єфремов казав: „Нашу У-АІПЦ мусять шанувати і всі-ма силами берегти, бо її пра-ця — найбільша надія нашо-

нього тоді Скрипника була його заява Єфремову і Крим-ському: „Конфлікт з Гру-шевським мають політичну підставу, бо Грушевський твердо стоїть на совєтській платформі, чого не можна сказати за інших“. З обра-нню до академіків К. Студинського, закладає в 1928 ро-ці, цей майбутній голова „на-ціональних зборів“ Західної України, що в 1939 році „У-А-магали присидання“ до С-СР, — розвинув широку дія-льність щодо втягування пар-тиї і урядових кол в спав-ні Академії, що в тих умовах було рівнозначне з при-тягненням уваги тих ліл без-посередньо до СВУ і СУМ-у. Але офіційним початком по-литичної акції проти СВУ і СУМ-у була провокативна стаття з різного роду інсину-аціями проти Єфремова у львів-ському часописі „Діло“, під-писана псевдонімом. Обурений докраю Єфремов відповів на її оббурювання його го-лосною статтю, закладає під-писом „Ліцаря без забра-ноу — від ліцаря без забра-ноу“, і підписав її повним сво-

Лев Яценко

АМЕРИКАНСЬКА ПОЛЯРНА ЗБРОЯ

Таку романтичну назву ді-стали американські підводні човни з атомовим погоном та можливістю вистрілювати з під води доступні ракети з власним погоном на тверде палне.

Офіційна назва цієї нової фантастичної зброї Fleet Ballistic Missile Polaris. Це — найдорожча в світі зброя, що вистрілює кулі вартості мільйон доларів кожна, з гар-мат, що коштують сто мільйонів доларів.

Досяг таких підводних човнів плавав на американських мо-рях лише три: „Джордж Ва-шингтон“, „Патрік Генрі“ та „Теодор Рузвельт“. Вони — стріжні американської під-водної балістичної флотії, завданням якої є оборона кон-тиненту проти атак з моря. Давніше море було американ-ським союзником, на якому збудовано славу колишніх до-ктрин Монро. Тепер воно слу-жить уже двома панам: Амери-ці і козючачасному її ворогові. Доказом цього є остання світова війна, коли німецькі підводні човни підпливали до ноїорської пристані.

Ворожий підводний човен з атомовим погоном і керова-ним стрільбам може обстрі-лювати гідрогенними бомбами більшість американських ме-трополій і за яких дві години спаралізувати весь промисл та всі засоби комунікації. Маю-чи це на увазі, американсь-кий уряд почав будувати під-водної балістичної флотії, я-ка має охоронити американсь-кі міста, промислові осеред-ки та військові споруди про-ти несподіваної атаки з моря.

Під теперішню пору лише Совєтський Союз може захи-тити американську силу на морі. В складі його флотії є 475 підводних човнів, хоч на часті, жаден з них не має ще атомового погону. Але кі-лькість цих човнів не мржна легковажити, коли зявлять до уваги, якою загрозою для аланської флотії було 440 німецьких підводних човнів в останній світовій війні. Тоді оборони проти підвод-ної ворожої флотії мусяли

засобідувати 950 ескортних кораблів та 2.200 бойових лі-таків. Тепер Америка має 300 ескортних кораблів та 700 бо-йових літаків.

Якщо йти ці числа до уваги, то безпека американ-ських міст на випадок війни не виглядає рожево. Крім цього треба числитися з тим, що приблизно в 1962 році со-вєтська флотія матиме вже в своєму складі підводні човни з атомовим погоном та балі-стичною зброєю.

Щоб забезпечити країну проти несподіваного обстрілу підводною балістичною збро-єю, американська оборонна мережа мусять бути відсуєна від оуходулу на відстань біль-шу від досягу балістичної зброї, а ядром цієї оборонної мережі мають стати підводні атомові човни типу „Поларіс“.

Щоб зрозуміти важливість цієї зброї, мусямо знати, що а-томовий погін зрештою оува-вав морську силу в такій са-мій мірі, як це зробила сто років тому пара. Керівани стрільба вчинили такий са-мий переворот у воєнній тех-ніці, як сорок років тому вчи-нили літаки. Врешті атомова бомба створила такий самий переворот у нашій думанні, як це створив винахід стрільно-го пороку в 14 столітті.

„Поларна зброя“ об'єднує в собі усі три елементи, що та-кобій переїли у сучасній військовій технології, і в цю-му полягає її велич. В системі американських збройних сил це — мобільні і дуже небез-печні морські стежі, що, не сльняючи на поверхню моря, можуть протягом 15 хвилин випустити 16 стрілен на во-рожі об'єкти, зловлені в радар-ову сітку на відстані до 1.500 миль. Ці морські патру-лі є найближчий майбутності мають бути розкинені на ши-рокому просторі для оборони шляхів на Атлантичному та Тихому океанах. На Арктич-ному та Середземному морях, в Індійському океані і Перс-ій затоці. Вони мають стати пострахом для кожного на-пасника, що задумав би роз-почати війну.

КОРОТШИЙ РОБІТНИЧИЙ ДЕНЬ

На своїй недавній конфе-ренції в Сан Франсіско АФІ-СІО заявили, що настав час для скорочення робітничого тижня. Розпочинаючи цю кампа-нію, наші національні робіт-ничі організації тільки дають поштовх для руху, який, влас-но, вже почався давно. На багатьох підприємствах число робітних годин протягом тиж-ня вже має зменшуватися.

У підприємствах однієї ін-дустрії, у будівництві, в ба-гатьох установах робітний ти-ждень уже скорочено до 35 або 37 годин. В інших галу-зях промисловості це скоро-чення йде повільніше, але все ж протягом останніх 25 років іде неухильно і непомітно.

Найбільше спричиняється до потреби скоротити години праці розвиток технологічних процесів, а завдяки цьому і менша потреба в людській ін-дустріальній силі. Тепер бі-льш продукції можна мати з меншим числом робітників. Наприклад, від 1953 до 1959 року загальна продукція З'є-днаних Держав зросла на 16 %, але число робітників, за-труднених у виробництві, зні-зилось на 10 %.

Іб „збільшення продукції було можливе завдяки доско-налому технологічному про-цесу, застосуванню автома-тизації, особливо машин, кон-тролювання машинами, зро-ст зживання атомової енергії в індустрії та великому поліп-шенню якості виробів“.

Керівники юній виразно у-свідомлюють собі, що, коли це буде скорочене число годин праці при тій самій заробіт-ній платі, цей великий ус-пех технічного процесу викли-катиме постійне зростання без-робіття. Осю тому, кажуть ю-нінські економісти, технологіч-ний прогрес робить скорочен-ня робітничого тижня не тільки можливим, але й konieczним.

Протягом останніх 50 ро-ків вимоги юній скоротити тижневий праці звичайно зу-стрічали опір промисловців і працевластів, які доводили, що такі зміни можуть дати неба-жати наслідки, бо, мовляв, ро-бітники, маючи забагато віль-ного часу, розпачаються і мо-ро жадуть до добробуту нації обнищать.

Однак, 20 років тому Кон-грес уклав закон, т. зв. „Фейер Лейбор Стандарт Акт“,

Вол. Кубінович

НАЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ УССР

Для злибшого ознайомлення української читачої громадч з вислідами совєтського пере-пису населення, передруковуємо на цьому місці з журналу „Української Літературної Газети“ аналіз вислідів цього перепису, зроблену найбільш компетентним українським фахівцем у питанні демографії — проф. д-ром Володимиром Кубіновичем.

(1)

На початку лютого цього року совєтська преса подала перші висліди перепису з 15 січня 1959 року, який йде-ся про національний склад населення. Опубліковано чи-сло національності для всьо-го СССР і для поодиноких республік та подано (лише для всього СССР), який від-соток кожної національності вважався за рідну мову — мо-ву цієї національності. Та-ким чином, маємо дані щодо числа українців у всьому СС-СР і в поодиноких республі-ках, про національний склад людності Совєтської Украї-ни та відомості, скільки укра-їнців (лише в усьому СССР вважали українську мову за свою рідну, себто користо-уються нею).

В цій короткій статті хоче-мо подати на маргінесі вище згаданих вислідів перепису першу, зовсім загальну його аналізу і зокрема порівняти висліди останнього перепису з 17 грудня 1926. Докладні-ше порівняння з переписом від 17 січня 1939 року не-можливе, бо він подав лише число українців у всьому СС-СР, себто не подав навіть на-віть національного складу на-селення Совєтської України.

Розглянемо за чергою три питання: 1) національний склад населення УССР; 2) розміщення українців, які ме-шкають в СССР, але поза ме-жами УССР; 3) число укра-їнців у всьому Совєтському Союзі.

За переписом 1959 року на-ціональний склад людності УССР такий:

Національність	у тис.	у %
Українці	31 852	76.1
Росіяни	7 400	17.7
Жиди	840	2.0

Який встановив стандартний сорокагодинний тиждень. Те-пер американські юній просять Конгрес змінити цей закон і запровадити семидесятигодин-ний робітний день, тобто 35-годин-ний тиждень.

АФІ - СІО вважають, що скорочення робітних годин може виплинути на зменшен-ня числа безробітних тільки тоді, коли буде запрова-джене перед тим, як безробіт-тя набуде дуже великого роз-міру. Юній вважають скоро-чення робітних годин найго-ловнішим засобом боротьби з безробіттям, і до того єдиним засобом. Юній закликають до рішучих заходів, як уряд, так і промисловці, бо не му-сять розвинути економіку і випустити на зріст затруднен-ня.

Крім значних економічних дотягнень, короткий робіт-ничий тиждень необхідний у житті модерного суспільства і з причини не економічних. Ко-ротший робітничий тиждень дає більше можливостей, і поширити культурні та соці-альні зв'язки і спричиниться до більшого розвитку роди-ни і кожного життя.

Американська Рада

Національність	у тис.	у %
Полки Молдаван (румуни*)	343	0.9
Білоруси	340	0.8
Болгари	291	0.7
Мадляри	219	0.5
Греки	149	0.4
Інші	104	0.2
Разом	41 889	100.0

В світлі офіційної статисти-ки на Совєтській Україні при-падає на основу націю — у-країнців 76,1% всього населен-ня, інших 23,9% на націона-льні меншини, а тому числі на самих росіян 17,7%, на всіх інших лише 6,2%. Порівняю-з іншими совєтськими респуб-ліками участь національних меншин в складі людності УССР є досить високою. Так за офіційними даними наці-ональні меншини становлять в Російській ОФСР лише 16,8% (при чому, на найчи-сленішу — татар — припа-дає лише 3,5%), в Білорусі — 20%, Литві — 20,7%, Вірменії — 12%, а лише в інших со-вєтських республіках на тери-торії Європи, більше, ніж на Україні. Якщо йде про участь росіян серед всього населення поодиноких республік, то во-на явля на Україні, ніж у всіх інших національних республіках на території Євро-пи, за винятком двох над-балтичських — Латвії й Ес-тонії, що на них спрямований особливий русифікаційний на-ступ (доступ російського еле-менту на широкій лінії до моря).

Аналізу національних від-носин в УССР полегшить по-рівняння національного скла-ду населення за переписом 1959 року з станом за першим совєтським переписом 1926 року, який подано в таблиці. Доказу, що національні від-носини на Західній Україні, яка тоді належала до Поль-щі, Румунії й Чехо-Словаччи-ни, обчислено на підставі пе-репису цих держав 1920-21 і 1930-31 з введенням відпо-в. з введенням відповідних корективів з огляду на час-тово фальшиві дані цих пере-писів*). Осє національний склад людності УССР в су-часних межах на 1. 1. 1927:

Національність	у тис.	у %
Українці	26 410	75.1
Росіяни	3 070	8.1
Жиди	2 470	6.5
Полки	1 949	5.1
Німці	590	1.6
Молд. і румуни	420	1.1
Татари	225	0.6
Волгари	205	0.5
Греки	125	0.3
Мадляри	110	0.3
Білоруси	85	0.2
Чехи і словаки	75	0.2
Інші	175	0.4
Разом	37 900	100.0

*) Совєтська статистика ді-літь румунів на самих руму-нів (101 000 в УССР) і на молдаван (239 000).

*) Докладніше подається в „Енциклопедії Українознав-ства“ частина перша, т. I: стор. 136 і далі.

З порівняння національ-ного складу населення України 1926 і 1959 виникають три важливі факти: число укра-їнців збільшилося на 12,1%, але відсоток їх серед всього населення залишився майже без змін; число росіян збіль-шилося на 141%, а відсоток зріс з 8,1 на 17,7%; число інших національностей впа-ло з 6 420 000 на 2 620 000, себто на 59%, а їхня участь порів-няно з усім населенням обни-зилася з 16,8 на 6,2%; як ви-дно усе зменшення малх на-ціональностей пішло на ко-ристь росіян, або ви масо-топер на Україні замість кіль-кох більших національних меншин, лише одну, але по-тужну — російську.

З колишніх більших наці-ональних меншин на Україні втратили своє значення жиди і полки і перестали майже існувати німці, а менших груп немає вже татар. Число жи-дів впадо з 2 470 000 на 840-000 як вислід екстермінаційної політики німецьких нацистів під час окупації України. З жидів, що в час війни не е-вакуювалися в глибини ССС-Р, залишилися жиди лише деякі з них на Закарпатті, Бу-ковині й у Васарабії, які не були безпосередньо зайняті німцями; по війні повернулися евакуйовані і, мабуть, на-пильнували деякі нові з Росії. Коліс сильна національна група полків ледве начислює нині 363 000 (1926 р. жило на самих Центральній і Схід-ній землях, себто в УССР в старих межах — 476 000). На їх спад, вплинув не лише об-мін населення між УССР і Польщею, але також швидка денационалізація с і л з якого національного населення на Цен-тральній і Східній Землях та екстермінаційна політика бо-льшєвників щодо польської меншини. Перепис 1959 року не подав на Україні числа німців, яких 1926 було 590-000. Взагалі статистика німе-цької групи оточена дивним серпанком мовчанки. Їх має бути у всьому СССР 1 619 000, а тому числі 820 000 в Росій-ській ОФСР, але оголошено, що нині дані не подають, скіль-ки з решти німців (799 000) живе в поодиноких респуб-ліках.

З інших національних груп найчисельнішою є румунська, а-ку статистику ділит на молда-ван (на Центральній і Схід-ній Землях) і на румунів (на Буковині й на Закарпатті); їхнє число мало б зменшитися з 420 000 до 340 000, при чому не видно логічного віднесення можливого зменшення. Силь-но збільшилося число білору-сів — з 85 000 на 291 000, що можна б пояснити імміграцією білорусів до українських про-мислових районів, насамперед до Донбасу і Дніпропетровсь-кого промислового району. Невеликою зменшення мали б зазначити греки (з 125 000 на 104 000); без змін залишився відсоток болгар, трудно по-яснити уявний (вигаданий) зріс малярів (з 120 000 на 149-000). Не згадус перепис 1959 року про татар, яких у 1926 році на Україні було 225 000 (в тому числі 179 000 з Кри-му), ні про чехів (1926 — 75 000), які, щоправда, пере-важно виїхали з України (з Закарпаття і частково з Во-лині).

Як вже було зазначено, в 1927-58 пр. наступило сильне (Продовження на стор. 3-й)

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

ПЕРЕДПЛАТА:

На рік	\$12.00
На пів року	6.25
За три місяці	3.25
В Державі Свті і закордоном:	
На рік	\$14.00
На пів року	7.50
За три місяці	4.00

SUBSCRIPTION RATES:

One year	\$12.00
Six months	6.25
Three months	3.25

Jersey City and Foreign Rates:

One year	\$14.00
Six months	7.50
Three months	4.00

в цьому питанні, яка не ско-дилася до порядку денного і в СВУ і в СУМ-і. Найбільше ди-скутувалося це питання в С-УМ-і, бо запальні сумніви про-сто рвалися до теоретичних акцій, щоб, як воли казали, „терором оборонитися про-ти терору“. Ці записи про терор вийшли потім до обивува-чесь Єфремова і Палашукова на слідстві і на судовому про-цесі, і були найстрашнішими, бо могли вивести на світло денне практичну підлогову Крутка до замаху на Сталіна і інші факти з військовій дія-льності СВУ і СУМ-у. Але цих відомостей ГПУ не ді-стало.

3 ЖИТТЯ НТШ у ЗДА

ВІДНАЧЕННЯ 125- РІЧЧЯ НАРОДИН.
О. Ю. ФЕДЬКОВИЧА

Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА та Українська Буковинська Громада в Нью-Йорку відзначили спільно Науковою Конференцією 12 грудня 1959 р. 125-річчя народних співців Зеленої Буковини, Осипа Юрія Федьковича.

Конференцію відкрив проф. д-р В. Стецюк, який вказав на велике значення Федьковича в культурно-національному відродженні Буковини, що був її пробудником, освітувачем та борцем за її кращу долю. Вшануємо його передусім як поета, співця гуцульської долі, краси карпатських гір та їх свободолюбних мешканців; вшануємо його також як популяризатора гуцульської пісні та героїзму народних гуцульських борців, а далі як повістярка, новеліста, драматурга, який як громадського діяча. Проф. Стецюк передав привіт від Президента Наукового Товариства ім. Шевченка, проф. д-ра Р. Смалю. Стоїти, який не міг особисто прибути на цю Конференцію.

До Президії Конференції запрошено голову Центрального Об'єднання Буковинців України Америки — проф. арх. І. Жуковського, голову Української Буковинської Громади в Нью-Йорку — радника д-ра І. Новосітського, о. прот. О. Іванюка, ред. Богдана Кравця та д-ра О. Соколюшина.

Від Центрального Об'єднання Б. У. А. виступив привіт арх. Жуковський, який вказав на велику пошану, та пієтизм, з яким ставляться всі українці до Співця Зеленої Буковини. Він зазначив, що 6 років тому, хоч становлять дрібну вітку українського народу, дали поважне, численне інтелектуальне в ділянці нашого політичного, культурного, економічного та суспільного життя.

Д-р І. Новосітський доповідав про "О. Ю. Федьковича як поета відродження Буковини", яке є нерозривно пов'язане з іменем Федьковича. Відродження прийшло пізніше ніж на центральних українських землях, бо Буковина находилась то під володінням Молдавії, то під турецькою владою (від 16 в.) і за той час українські народні маси втратили цілковито свою провідну верству, шляху, а навіть і духовність.

Австрійська окупація, при- Австрійська окупація (1874) привнесла Буковині деякі, полегши в економічній ділянці та перенесла її у західно-європейську сферу впливів. Тоді відновився постійний зв'язок з Галичиною, засновува-

лися школи, які до половини 19 ст. були або німецькі або руські.

Серед таких невідрадинних обставин появилася на гуцульській верхівці постать Осипа Юрія Федьковича, який першим промовив до народних мас народним словом. Його полонили багатство народної фольклору, а мальовничу красу Гуцульщини стала джерелом його поетичного надхнення. Друг Федьковича, Антін Кобилянський на- друкував (1881) перші його поезії, подаючи редакторів московського журналу "Слово". Б. Дидицькому — мову Федьковича, як зразок живої української мови. Описав її сам Дидицький внаслідок особистого знайомства з Федьковичем, друкував його поезії в "Слові" та видавав їх окремою збіркою (1882).

Прозові твори Федьковича появилася в 1882 р. ("Люба збуба"), а 1876 р. вийшли його окремою збіркою за редакцією М. Драгоманова в Києві. В своїх творах виводив Федькович чудові картини гуцульського побуту, але в них він відкривав також недовільність до повсюдності рідної Буковини. Його оповідання появилася в перекладах на російську мову (Тургенєв, Златовратський), німецьку, польську, чеську, сербську.

Прелегент згадав про Федьковича як публіциста, педагога, громадського діяча. Як інспектор шкіл Вишнівщини, обстоював Федькович введення живої народної мови в школах, він уложив український буквар та співавтор для шкільного вжитку.

Великою перешкодою у відродженні українців на Буковині були румуни, які мали в своїх руках державні установи та церкву. Шкодили нам теж і москвофіли, що до 1884 р. провадили Тов. "Руська Бесіда" в Чернівцях. Аж перебіраючи її провело народознавці, "Руська Бесіда" почали видавати в народній мові газету "Буковина", яка відіграла велику роль у формуванні національної свідомості будовинських українців. Її редактором став Федькович.

Щоб опрокунити твердження совєтських літературознавців (Пивоваров і ін.), будують Федьковича ширив братани українського народу з москвофіками, прелегент навіс- статтю Федьковича з 1869 р. в якій він опрокунує суть москвофського імперіалізму. Прелегент цитував теж уривки поезій Федьковича, які дають недвозначну відповідь твердженням совєтських літературознавців.

ОБ'ЄДНАННЯ ПРИХИЛНИКІВ ВИЗВОЛЬНОГО
БОРІТВОМ УКРАЇНИ — ВІДІЛ В НЬО-Йорку
— владштує —
в СУБОТУ, 2-го КВІТНЯ 1960 р.
в залі ч. 22 УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
при 142 — 3-а Емсто в Нью-Йорку

ДОПОВІДЬ

'Бендерська Конституція Пилипа Орлика'
(у 250-ліття)
Доповідь вшанованого відомого громадсько-політичного діяча
д-р ВОЛОДИМИР САВЧАК.
НОЧАТОК — в год. 7:00 вечора.
ПІСЛЯ ДОПОВІДІ — ДИСКУСІЯ.
Усіх заінтересованих до ласкавої участі запрошує
УПРАВА ВІДІЛІ

Український Музичний Інститут
Відділ: КЛІВЛЕНД, Огайо
повідомляє, що

в неділю, дня 3-го КВІТНЯ 1960 р.
в год. 5:30 по полудні
в аудиторії "ПІНКОЛД ГАН-СКУЛ"
при 3001 Спрінгтон Рд.
— відбудеться —

ФОРТЕП'ЯНОВИЙ КОНЦЕРТ
Юрія ОЛІЙНИКА, В. М. М. а.
дипломанта CLEVELAND INSTITUTE OF MUSIC
& WESTERN RESERVE UNIVERSITY.
та учителя УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНОГО ІНСТИТУТУ.

В ПРОГРАМІ:
твори українських та чужинських композиторів.
Чистий дохід призначений на придбання концертного
фортепіану для учнів Відділу УМІ в Клівленді.

Платне політичне оголошення. — Платне політичне оголошення.

УКРАЇНСЬКІ ВИБОРІ МІСТА ГЕМТРЕМКУ!
Голосуйте при виборах в м. ГЕМТРЕМКУ
в дні 4-го КВІТНЯ 1960 року!

на прихильника українців, теле-
радіоного радного м. Гемтремк
СТЕП'ЯНА ВРОБЕЛЯ,
на його повноваження вибір на
консультанта

RE-ELECT
Stephen WROBEL
for COUNCILMAN
НА РАДНОГО
МІСТА ГЕМТРЕМКУ

• Ветеран II світової війни.
• Прихильник для розвитку
міста і для добра його меш-
канців.

Прелегент твердив, що Федькович втілював повсякчас се-
ред нашої громади, серед
українських науковців та
письменників (М. Драгома-
нов, О. Кониський і ін.). "Ру-
ська Бесіда" вшанувала 25-
ліття літературної діяльності
Федьковича, надаючи йому
почесне своє членство. Також
Наукове Товариство ім. Шев-
ченка у Львові іменувало
Федьковича своїм почесним
членом.

Ред. Богдан Кравець, у своїй
доповіді п. м. Федькович у
нових літературних дослід-
ках переклад літературозна-
вчих публікацій і видав творі
Федьковича за останніх
сорок років. Від видання в
1910 р. Максимов матеріялів
до життя Федьковича, не
показав ні одна нова,
справді наукова праця про
нього. Всі дотеперішні підсо-
вєтські видання творів поета,
здебільша у формі "вибраних
творів", базуються на непер-
вершених досі виданнях Ів.
Франка та О. Колесні (1902-
1918). Згадавши бібліографі-
чний показник творів Федько-
вича, згадує Д. Загулом і
додає до видання 1927 р.,
що в ньому було зареєстровано
36 більше і 15 менших
видавань творів Федьковича за
рр. 1861-1925, прелегент об-
говорив окремо нові підсо-
вєтські публікації творів і
праць про Федьковича: статті
І. Пилигука, М. Пивоварова,
Коржунівської у збірці "Ю.
Федькович в розвідках і жур-
налах" (1958), О. Вілєцького,
Г. Мізюна, М. Станіського,
розвідку О. Мазуркевича про
Франка, як дослідника твор-
чості Федьковича, статтю Зи-
новія Франка про мову Федь-
ковича і ін.

Характеристичними для ста-
ну сучасного підсоєтського
Федьковичознавства є, за сло-
вами прелегента, твердження
члена-кореспондента Ака-
демії Наук УРСР, Є. Кирилю-
ка, що в УРСР не опубліко-
вано досі жадного науково-
критичного видання творів
Федьковича, що немає там ні-
якої біографії про нього і що
Федьковичові ще досі не
збудовано пам'ятника в Чер-
нівцях, ані не названо його
іменем Чернівецького універ-
ситету, та що рідинне село
Сторонець — Путиль носить
те і досі румунську назву
Путіла. Тому українські літе-
ратурознавці у вільному світі
мають обов'язок видати повні
твори Федьковича, з критич-
ною їх оцінкою та біографією
поета.

В другій частині доповіді,
Ред. Кравець торкнувся ліри-
ки в творах Федьковича, а п.
Люба Ткачук прегарно вико-
нало рецитатію мітологіч-
ної поеми "Король Гуцул",
дала численні збірники публі-
кацій зразок поетичного талан-
ту Федьковича.

На закінчення Конференції
д-р О. Соколюшин описав
святкування сторіччя народ-
них Федьковича в Чернівцях
в 1935 р. Всі українські то-
вариства Чернівців, на чолі із
"Запоріжжям", якого членом
був прелегент, поклали до
цього Ювілейний Комітет під
провідом О. Купчанка, описав
д-ра М. Сивого. Запроктовано
участь "Буковинського
Кобзаря", в Академії, та спор-
тивний змаг з участю спортив-
ців Галичини, Буковини і За-
карпаття. По заборони цього
свята в Чернівцях, українські
студенти "Запоріжжя" та
"Чорномор'я" постанови-
ли прибути на урочисте не-
ділю серпня 1934 р. до Путиль-
на, щоб там участю у святю-
ванні Служби Божій та мані-
фестації відзначити ці ро-
ковини. Групами по 3-5 осіб
студенти мандрували горами
та прибули на означений час
до Путильна. Полеву Службу
Божию відправив місцевий па-
рох у тіні старої смереки, на
якої вершці замайав синьо-
жовтий прапор. По відспіван-
ні панахиди та по промові
одного із студентів, присутні
розійшлися домі. Румунські
жандарми довідалися про це
свято запізно та не могли вже
цього перешкодити. Століття
народних Федьковича відміти-

ла вся українська преса Бу-
ковини, яка при цій нагоді
подала цінні матеріяли до біо-
графії поета (О. Безпально, В.
Камінькович і ін.). Видано теж
срібну відзнаку з цієї нагоди.
Відзначаючи 125-ліття на-
родних Федьковича, Українсь-
ка Буковинська Громада по-
дарувала для галерії почес-
них членів НТШ, олійний
портрет поета, кисти мистця
Михайла Мороза. За цей дар
складав Наукове Товариство
ім. Шевченка в ЗДА найви-
щий подяку.

Р. Кобиринський

Платне політичне оголошення. — Платне політичне оголошення.

ГРОМАДЯНИ УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ
міста ГЕМТРЕМКУ!
Затримайте на станції М'єського Суду, дотеперішнього
суду. — Голосуйте при виборах
в дні 4-го КВІТНЯ 1960 року:

Rudolph M. MARAS
відомий, як:
RUDOLPH L. MARASOVICH
for
MUNICIPAL JUDGE

• Один рік судейського стано-
вища з величезним досвідом.
• Жаден присуд і ніяке рішен-
ня суду Рудольфа Л. Марас-
а не було оспорюване від-
кликано до Вищого Суду.

Інтересований:
УКРАЇНСЬКИМ ДЕМОКРАТИЧНИМ КЛУБОМ
УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИМ ГЕТЬМАНСЬКИМ
СОЮЗОМ в ГЕМТРЕМКУ.
Ветеран II-го світової війни.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Свято Державності в Нью-Гейвені, Конн.

Заходами Об'єднання Організації Нью-Гейвену під про-
текторатом УКАКА відбулося
Свято Самостійності і Собор-
ності Української Народної
Республіки з таким порядком:

22 січня на місцевій площі
під звуки музики військ біли
літучого вогню свободи, який
горить в пам'ять поновлення
народів. В присутності визна-
чених діячів та громадсь-
ких діячів та гостя з Нью-Йор-
ка адвоката Михайла Пізнака
при численній участі місцевих
українців.

Урочистість започатковано
співом американського гімну.
Парох української католиць-
кої церкви о. Степан Чомко
відчитав молитву за украї-
нський народ. П. Богдан Леся
представив присутнім пред-
ставників міської управи та
адвоката Михайла Пізнака,
який виступив англійською
мовою промовою, якій прислу-
хувалися сотні американців.

Адвокат М. Пізнак зверну-
вся до американців, що украї-
нський народ 42 роки тому
зборився виступити проти мо-
сковського імперіалізму і бо-
реться проти нього до сьогодні-
шнього дня. Промовець за-
кликав не довіряти мирним
поїздам ката України Хру-
щова, і можливість співісну-
вання з комуністичною Мос-
квою. Після адвоката М. Пі-
знака вів українську грома-
ду п. Вілєцький О'Конор —
заступник голови міста, та від-
читав прокламацію про Украї-
нський День в Нью-Гейвені,
яку видав голова міста п.
Річард С. Лі. Отець митро-
форний протоєрей Л. Долін-
ський відчитав молитву в на-
міренні українського народу,
на закінчення відспівано

український національний гімн.

Діловий Комітет подбав,
щоб в місцевій англійській
пресі поміщено статті, при-
свячені 22-му Січню. Пред-
ставники Ділового Комітету
передали до міської бібліоте-
ки книгу Повстенка "Свята
Софія" в англійській мові, а
до бібліотеки Б'єльського Уні-
верситету "Карпатська Украї-
на".

24-го січня відбулася ака-
демія для української спільно-
ти. Урочистість почалася
вступним словом голови діло-
вого Комітету Івана Зако-
вотного, за яким слідував
відчитав Четвертого Уні-
верситету. Зі змістовним, добре
виголошеним рефератом ви-
ступив полковник генерал-

ного штабу Арнальд Валійс-
кий, який говорив про герої-
ську боротьбу українського
вояцтва проти комуністичної
Москви.

В мистецькій частині Ака-
демії взяли участь: на форте-
п'яні грали п-на О. Горечко
та п-на Г. Петрович, декла-
мували пан Е. Лукомський та
Ліда Хома, відчитав Четвер-
тий Універсал магістер В.
Сингурович, програму прова-
дила В. Шрамєня, сценічне
оформлення виконав пан В.
Лесь.

Присмерно вразила активна
участь у святі нашої молоді,
на якій згадали мистецька
частина програми. Подана на-
лежить Діловому Комітету в
склад якого входили: пані Ва-
силіна Шрамєня, магістер
Богдан Сингурович, д-р Роман
Миколайчук, Богдан Лесь,
Михайло Гачкевич, Василь
Добчакський на чолі з голо-
вою комітету Іваном Зако-
вотним.

І. З.

Допомога Лемківщині в Рочестері, Н. Й.

17-ий Відділ Організації Обо-
рони Лемківщини переісав се-
ред громадянства Рочестеру
першу збірку живагого убо-
рання і взуття. Зібрані речі
переслали в Сінцінуші і Гор-
ліччю лемкам, які поверта-
ються до своїх зруйнованих
земель, нуди їх масово ви-
везено в 1946 році. Висла-
ло 30 пакоч, загальна вага яких
виносилла 814 фунтів. Пошто-

ва оплата виносилла \$191.20.

З приємністю можна зазна-
чити, що збірка акція зус-
тупилася зі зрозумінням роче-
стерського громадянства. 17-ий
Відділ ООЛ, заохочений цим
початковим успіхом, присту-
пає до другої збірки. Голов-
ним збірником на Рочестер і
околицю є нижчеподписаний.

Андрій Фалат,
105 LINCOLN STREET
ROCHESTER 5, N.Y.

Дівчата з бандурами

Капеля Бандуристок Спільни
Української Молоді Америки
в Дітроїті під мистецьким ке-
рівництвом Петра Потапенка
дасть в найближньому часі
ряд концертів в різних міс-
тах Америки і Канади. Вина-

коли бачить нове покоління,
окрилене ідеалами мистецтва.
І так на Січневій Святі висту-
пала панна Дарія Гордічук
з знаменитою декларатією.
Вона відзначилася багато ра-
зі в конкурсах амер. шкіл.
Дуже тяжко до виконання
композиції Лисенка і Хачатур-
яна відіграла була тоді мо-
лодий гоголядінша підпінська
Наді Волінік. Тим разом з де-
кларатією виступила молоді
Люба Адамович і Арка Мель-
ник. Перша продемонструвала
"До Основенків" — друга
"Перебендя" на барвистій
тлі живої образи, уложеної
дітьми нашої "Рідної Школи".
Діти керівництвом проф. Єзер-
ської. Ця виставка захоплю-
вала грю "красок і мистець-
кою" уложеною ілюстрацією
рецитованої поезії. Обі декла-
мції були добре вичнені і пе-
реведені на задоволення прису-
тніх. З фортепіановою точною
виступив тим разом молодий
адепт піаністичної штуки Ль-
во Турчинович, виконуючи
беззавидно твори Довженка

Д-р С. Р.

Індекс цін в лютому збільшився на 0.2%

і становив 125.6 відсотка
Вашингтон. — Індекс цін на
товари щоденного вжитку в
місяці лютому ц. р. збільшив-
ся на 0.2 відсотка в порівнян-
ні з січнем ц. р. і становив
125.6 відсотка, це значить, що
був на 25.6 відсотка більший
в порівнянні з переісними
цінами з 1947 — 1949 років.
Коли індекс становив 100. В
листопаді м. р. індекс стано-
вив також 125.6 відсотка, а в
грудні і січні він зменшував-
ся по 0.1 відсотка. На збіль-
шення індексу цін товарів і
виконуваної праці мало вплив
підорожчання оплат за ліку-
вання і збільшення відсотків
від моргеджів. Заступник ста-
тистичного комісара в депар-

таменті праці Р. Дж. Масре
заявив, що в найбільшій мі-
сцях індекс цін знов збіль-
шиться, а аж після того мож-
на буде сподіватися його
зменшення. Але він сказав,
що впродовж 1960-го року ін-
декс цін може збільшитися
найбільше на 1.5 відсотка, по-
дібно як це було в 1959 році,
це значить, що на стільки
зменшилася б знов вартість
долара. Фабричний робітник
переісно заробляв в лютому
по \$81.10 тижнево, на \$2.04
менше як в січні, це значить
що купівельна сила його за-
робітку зменшилася в лютому
в порівнянні з січнем ц. р. на
1.5 відсотка.

В ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТІ
Нашого Найдорожчого,
бл. п. мгр. ПАВЛА ГРИЦАНА
буде відправлена
ЗАУПОВІДКА
СПІВАНІ СЛУЖБА БОЖА
в СУБОТУ, 2-го КВІТНЯ 1960 р.
в год. 7:30 рано
в українській католицькій церкві св. Юрія
в Нью-Йорку.
Просимо Товаришів та Знайомих Покійного взяти участь
в цій Богослужбі.
ДРУЖИНА, ДІТИ, МАТИ, БРАТ
РОДИНА

Організація
ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ
Другий Відділ в НЬО-Йорку
з сучасним повідомлєм,
що дня 24-го березня 1960 р. по важкій недузі,
відійшов у Вічність.

бл. п. Михайло БРУНЕЦЬ
довгочасний член і член Управління 2-го Відділу ООЧСУ
та багатьох інших Товариств і Організацій.
Хай чужа земля буде йому легкою.

НАЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ УССР

(Продовження зі стор. 2)

переселення в численних вза-
ємодіях українців щодо
росіян на некористь перших.
Коли 1926 року на 1 000 ук-
раїнців припадало 108 росі-
ян, то 1959 — вже — 232.
Якщо б приріст українців і
росіян на території УССР (в
старих межах) був такий са-
мий, як всього населення в
СССР, то число українців по-
винно б становити на 15.1
1959 не 31 850 000 а 36 400-
900. Ці "жонглювання" чи-
слами (можна б додати ба-
гато інших чисельних збігань)
відомо демографічну ката-
строфу, що її зазнали украї-
нці під окупацією московських
більшовиків: втрату 5 000 000
українців внаслідок голоду і
фізичного знищення (абсо-
лютні втрати) та виселення
українців поза межі Украї-
ни до Азії, при одночасному
припливі понад 3 000 000 ро-
сіян на Україну. Наведені чи-
сла підтверджують лише відомі
збільшення наступ росіян
на Україну. Ще сильні-
шою є мовна русифікація Ук-
раїни. За переісмом 1959 ро-
ку лише 89.6% українців за
національністю вважали ук-
раїнську мову за свою рідну,
решта ж перейшла вже на
живання іншої мови, очевид-
но російської. Шоправда,
ці числа стосуються до всіх
українців у всьому УССР, але
можемо преіскупати, що не-
менше пішла мовна русифі-
кація українців і в самій УС
СР (міста!). Беручи до уваги,

що також більшість жителів
жидів на Україні російську
мову (лише 21% жидів в СС-
СР живав за переісмом 1959
жидівську мову) частина на-
ляків українську (лише 45-
5% поляків в СССР вважав
польську мову за свою рід-
ну), можна встановити число
українців в УССР за мовою
приблизно 28 500 000, або 68
% всього населення, росіян —
11 500 000 або 27.5%.

На закінчення цих зауваг
про національні відносини
людиності УССР треба поста-
вити важливе і основне пи-
тання: яку вартість мають на-
ведені числа совєтського
переісму? Чи вони вірні,
чи фальшиві? Відповідь ва-
жко, бо зовсім загальні дані,
опубліковані доіни, не до-
воляють на точнішу аналіз.
Але вже тепер можна сказа-
ти, що дані про національний
склад УССР, мабуть, вірні, бо
вони відповідають всьому то-
му, що нам відомо про еволю-
цію національних відносин на
Україні за останні 30 років.
Хай автори цієї статті буде
вільно пригадати його спробу
представити національні від-
носини УССР на 1947 — 48
("Енциклопедія Українознав-
ства") і частина, стор. 176).
Він встановлював відсоток ук-
раїнців на 70 — 80%, росіян
на 14 — 23 %, інших на 6%.
останнє число точно помре-
вається з даними переісму
1959 року.

(Закінчення буде)

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГЛОШЕННЯ СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ У "СВОБОДІ"

Адміністрація "СВОБОДИ" повідомляє, що від-
дає на зустріч загальним побажанням; вона в цьому році
призначає окремі сплати збільшеного величезного
числа на оголошення традиційних святочних привітань
і побажань. Ціни оголошень:

1 ряд через 1 шпальту	\$ 2.25
1 ряд через 2 шпальти	4.25
2 ряди через 2 шпальти	8.75
3 ряди через 2 шпальти	12.75
4 ряди через 2 шпальти	17.00
5 ряди через 2 шпальти	21.00
6 ряди через 2 шпальти	25.00

Треба сподіватися, що загальне громадське
використав до нагоди, щоб передати свої традиційні по-
бажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям
і знайомим навіть в найдалішніх закутках світу, куди
навіть чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Вели-
кий тираз "СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного
святочного числа, надають таким побажанням окремої
вартості і значення.

Зголошення святочних побажань, разом з грошовою
оплатою, можна надіслати —
НАПІШІТЬШЕ до 6-го КВІТНЯ 1960 р.

(Токкату) і Шуберта (Ем-
промпті).
Публіки могло б було бути
більше... За це була це публі-
ка, з якою ширий контакт
могли виконавці концерту на-
в'язати скоро і сердечно.

Д-р С. Р.

МИ запрошуємо ВАС ОЩАДЖУВАТИ В НАС

3%
НА
РІК

ДЕПОЗИТИ, ВКЛАДЕНІ
ПЕРЕД 10-им КВІТНЯ
ПРОЦЕНТУЮТЬСЯ
ВІД 1-го ЦЬОГО МІСЯЦЯ.

HUDSON COUNTY NATIONAL BANK

IN JERSEY CITY

УСК Нью Йорк купив 65,000 кв. стіп до свого спортивного майдану

Як повідомляють з Управи Українського Спортивного Клубу в Нью Йорку, представник цього нашого дуже активного спортивного товариства підписав контракт про закупку додаткових 65,000 кв. стіп площі на відповідне продовження свого спортивного стадіону та влаштування на ньому площ для відбавки та кошівки, як теж бібліотеки для молодіжних змагань. Закуплений простір за ціну \$35,986.63 збільшує повільно — стадіон УСК-у до величчя 165,000 кв. стіп. Набуття

100,00 кв. стіп перед роком коштувало тільки \$40,000, що і доказує рист вартості. Крім згаданих вже додаткових площ і бібліотеки, Управу УСК поставила собі за ціль в міру фінансових спроможностей вибудувати на цьому гринді трибуни для глядачів та велику залу для тренінгів у час непогоди. Все це надає 6 українському гринду в Нью Йорку справді репрезентативного вигляду українського стадіону, а освітлення цієї цілі залежить в першій мірі від жертовності української громади Нью Йорку.

Шевченківська Сесія УВАН в Канаді

Дванадцята з черги Шевченківської Сесії УВАН в Канаді відбулася 13 березня в Вінніпезі. Сесія пройшла з успіхом, у залі Українського Народного Дому, виповнений публікою, між якою були отці духовні, представники преси, визначні громадяни, а між ними представник Білоруського Інституту в Нью Йорку п. Микола Сильванович. На столах були гарно розложені видання „Конбзаря“. За президіальним столом засідала управа УВАН і почетні гості, яким на цю Сесію призначено грамоти — відзначення за їх працю.

Сесію відкрив д-р М. Мандриця, привітавши присутніх та попросив їх шанувати пам'яті померлих членів УВАН с. п. проф. О. Шулгина і проф. А. Конвалова. Голова УВАН проф. д-р Я. Рудницький підкреслює заслуги відзначених діячів і вручає їм грамоти. Відзначення дістали: мгр. В. Кисілевська (музика), О. Івах (піонерська літературна діяльність з нагоди 60-ліття), М. Лучкович (культури — громадська праця) і ред. М. Денисюк (видавничу праця). Призначення до відзначених подякували за призначення до відзначених іх рясними оплесками. За несприятливості М. Лучковича з Едмонтоном його листа відчитав директор Українського Народного Дому Іван Трач та дякувала його сестра п. Новак.

Після урочистої частини Сесії виголошено доповіді: 1). Проф. д-р Ярослав Рудницький — „До історії видання „Конбзаря““.

2). Ред. Микола Денисюк „Повне видання творів Тараса Шевченка Українського Наукового Інституту Варшави — Львів та його друге доповнене видання на еміграції в Шикаго“.

Перед другою доповіддю представив присутнім презентацію ред. М. Денисюка сектор УВАН проф. М. Воронський, накресливши шлях його видавничої діяльності на протязі 20 років в Кракові, Львові, Ісбруку, Буенос Айресі і Шикаго. За цей час п. Денисюк видав цілу низку оригінальних творів з української літератури та перекладів чужих письменників, а останньою видав монументальний історично-літературний твір Б. Лепкого „Трилогія „Мазепа“ в шести томах та закінчує друк згаданого видання „Конбзаря“.

На закінчення з призначенням треба відмітити ініціативу, що вже вийшла в грядущий УВАН у Канаді відзначення грамотами не раз скромних і тихих, але діяльних працівників на різних ділянках української культури. Ці грамоти видає УВАН на своїх урочистих щорічних шевченківських сесіях. Досі їх одержали: Тетяна Кошчиш, Яр Славутич, с. п. Іван Кий, Тимур та інші. Це відзначення УВАН відзначає популяристю і призначенням до укр. українського громадянства.

М. Подоляк

Збори Кружка Пласт-Прияту в Бостоні, Масс.

13 березня Управа Кружка Пласт-Прияту перевела п'ятнадцять зборів в церковній залі при вул. Тайлер. На збори явилися всі члени кружка та батьки дітей, які досі не були членами.

Звідолення про діяльність кружка було напечатане і розіслане кілька днів наперед. Усе звідолення склали члени Управи: Кисля Мих., Ніколичин П. і Станчак Іван. Імени Контр. Ком. звітував Івж. Берегуля Станіслав.

В минулому році переведено кілька зборів: на фонд пластової преси та видань, на світове джебре, та на пластові табори в Німеччині. Усі збори в сумі \$18.55 відправлено до КПС в Нью Йорку.

Влаштовано кілька імпрес — Ялинка, Свято Моря, Свято Матері, Миколаївський Ветир.

В дискусії над звідоленням затронуто такі питання: пластові табори, взаємини з амер. скатингом, праця на терені міжнародного інституту, влаштування і покази мистецької виставки, приєднання нових членів, ідеологічно-організаційна праця в пласті, приїзти Стан чисельний кружка збільшився новими членами, а на голову перебрано Кисля Мих. — управи.

теля школи українознавства при Укр. Кат. Церкві св. Юра.

Кружок з членом відділу УВАН, членом Товариства Приятелів Капелі Бандуристів та Злученого Укр. Амер. Допомогового Комітету. В минулому році жертвував на пластові табори \$80.00.

Усі привіти та побажання успішної праці склали голова відділу УВАН п. Шулгин і п. Федорів В.

Зборами проводив справно і ділово професор бостонського університету д-р Іван Олександр, секретарював Івж. Тутка. Присутніх на зборах — 50 осіб.

Після зборів станицію місцевої пластової станиці п. Шегрин Яків висвітлює фільм — Пластуни в літньому таборі.

Good things happen when you give

УКРАЇНСЬКІ БАТЬКИ!
ПРИДБАЙТЕ ДЛЯ ВАШИХ ДІТЕЙ
„ШЛЯХ ВЕЛЕТНЯ“
— Ілюстровану розповідь про життя
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА,
відомої української поетеси
Наталі Лівницької-Холодної,
що появилася у В-ні п. М. Борецького.
Книжка ця великого формату, на крейдованому папері, з 57-ма оригінальними ілюстраціями, в твердій оправі і з чотирма сучасними оформленнями — подумайте, таке, окрім високої сторінки — своїм прекрасним виглядом впливатиме любов до української книжки в серцях українського народу.
Ціна в київській копії \$3.50
Замовлення слати:
"СВОБОДА", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

Володимир Сущко

ВІДИЙШОВ ВІРНИЙ ВОІН УКРАЇНИ

(У два місяці по смерті полк. П. Талана)

„А всім нам купів на землі єдиний спадок і братоловство пошлю“. Оці слова Шевченка, що їх полк. П. Талан так любив цитувати, були на його устах ще два тижні перед смертю, коли я вступив його відвідати. Змучений довгою недугою фізичною, так і було видно, дограв немолоді, але його думки кружили довкола слав — Україна, московський поневолювач, українська розбита еміграція...

Не бачучи вигляду на краще серед розсареної нашої еміграції поза рідним краєм, покіпний полковник шукав розради у Шевченка, або його очі зверталися до другого сучасного великого сина України, с. п. Божого Слуги Андрея Шпентюка якого портрет висів перед ним і якого він так любив у глибокій пошані перед кінцем свого трудового життя.

Два тижні пізніше його не стало в живих. Відлетів у вир, як каже стрілецька пісня. Відійшов с. п. полк. Талан тим на 73-му році свого важкого, незвичного життя українського політичного емігранта. Але його діяльність і праця як воєнка, суспільного діяча, письменника, журналіста очікують свого дослідника. Чи знайдеться він у нашій емігрантській діяльності?

Глухів в Україні, де народився П. Талан, — і Балтимор, Мд., в Америці — оце його емігрантський шлях. А скільки інших зупинок було на його довгому шляху!

З вибухом визвольної війни, полк. Талан зривав з царською російською військовою кар'єрою і став в ряди Армії УНР. Переходить зі зброєю у руках цілу визвольну епопею, аж поки не знаходимо його в польському таборі інтернованих у Каліші. Звідти без дозволу дістається в Галичину і знаходить приміщення і охорону перед погрозами поля-

ків виселити його до СРСР в м. Бєлосток. О. Василья в Бучачі. Потім бачимо його в Каліші, де в терені організує кооператив. Тут стрічає свою вірну подругу, п-ні Ангелу, яка вірно ділить з ним його дальшу емігрантську долю до кінця його життя. Роки 1926-1928 ділить він зі славним хором Котка, а коли не стало хору, полковник осідає в Олеську, де заробляє на життя, опрацюючи книжки. Кращі матеріальні вигляди у сміхалися йому. Полки обійшли посаду інспектора, якщо приймає горючість і зміни його головою є німець, проф. Гальштайн, ривів приспівати так звану внутрішню господарську інтеграцію, себто передусім об'єднання митних бар'єр на внутрішньому ринку названих шістьох держав. Цей план підтримує канцлер Аденауер, а з нагоди перебування Аденауера в ЗДА — президент Айсенауер в офіційному комунікаті висловлює прихильність Америки до такої „інтеграції“. Тим часом проти того плану виступив міністер господарства д-р Людвіг Ергард, який є прихильником лібералізації торговельних зв'язків на терені всієї Європи. ЗДА вже посередничав в тому спорі і в цей цілі їздив до Європи особисто Даглас Діллон, при чому рішено реорганізувати Організацію європейської економічної співпраці, яка охопила б названі „шістьку“ і „шістьку“ плюс ЗДА і Канада.

Попри всі щоденні журби покіпний знаходив час і працювати пером. Його дописи, праці під псевдонімами Павло Лан, Павло Євменський чи Павло Талан-розкрити у „Веселлі“, у „Літ.-Наук. Віснику“, чи у „Свободі“, „Америці“ і інших пресі тут за океаном.

Я пізнав с. п. полк. Талана уже тут в Балтиморі в 1950 р. Не було ніякої громадської діяльності, де він не уживався б. Його щире українське серце перестало битися 23-го січня ц. р. Нехай ці рядки спомини „не злим, тихим словом“ будуть останнім висловом прощання і пошани до нього. За словами славного Мекларта про старого воєнка, с. п. полк. Павло Талан для нас не вмер, а лише відійшов.

Релігія кандидата стала виборчою проблемою у Вискансіні

Мілові, Вискансія. — Прикінці минулого тижня справа римокатолицької релігії сенатора Джана Ф. Кеннеді стала виборчою проблемою під час кампанії в стейті Вискансія. 70-річна мати сенатора пані Джордж П. Кеннеді запросила до готелю на другий сніданок трьох протестантських пасторів, і хотіла від них довідатися, чому вони з проповідальницями у своїх церквах виступають проти кандидатури її сина. Один із тих священників із Першої Конгрегаційної Церкви о. Форрест Йорк заявив після прийняття в пані Кеннеді, що він не виступає проти особи сенатора з Массачузетс, але його вірні побоюються, що Католицька Церква може вимушувати на президенті — католику робити те, що не є згідне з Конституцією ЗДА. Замало того, що сенатор Кеннеді сказав би приречення діяти згідно з Конституцією, казав о. Йорк. Він може підтримувати сепарацію Церкви від Держави, але його Церква з проти того і „Пана Лев XIII сказав, що абсурдом є домагатися відділення Церкви від Держави“. Пані Кеннеді має титул папської графині, і з нею на цьому прийнятті були ще два демократичні політики, а з о. Йорком були ще два інші лютеранські пастори о. Дж. Л. Томасон і о. Маркус Гравдоль.

Голова Демократичного Крайового Комітету Пол Ботлер запросив 34-ох губернаторів — демократів на з'їзд до Вашингтону в дні 29-30 квітня. Це не є відомо, чи ця конференція відбудеться в тих днях, бо губернатори мають вже іншу важливу працю в тих днях.

В Європі загострюється знову спір між економічними блоками

Бонн. — Різні позначки вказують на те, що може знову поглибитися спір між економічними блоками, до якого належать Франція, Західна Німеччина, Італія, Бельгія, Голландія і Люксембург, та 7-членною Асоціацією вільної європейської торгівлі, до якої належать Англія, Швеція, Норвегія, Данія, Австрія, Португалія і Швейцарія. Річ у тому, що Спільний ринок, що його головою є німець, проф. Гальштайн, ривів приспівати так звану внутрішню господарську інтеграцію, себто передусім об'єднання митних бар'єр на внутрішньому ринку названих шістьох держав. Цей план підтримує канцлер Аденауер, а з нагоди перебування Аденауера в ЗДА — президент Айсенауер в офіційному комунікаті висловлює прихильність Америки до такої „інтеграції“. Тим часом проти того плану виступив міністер господарства д-р Людвіг Ергард, який є прихильником лібералізації торговельних зв'язків на терені всієї Європи. ЗДА вже посередничав в тому спорі і в цей цілі їздив до Європи особисто Даглас Діллон, при чому рішено реорганізувати Організацію європейської економічної співпраці, яка охопила б названі „шістьку“ і „шістьку“ плюс ЗДА і Канада.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНІ УНСОЮЗУ!

ЗДОРОВ'Я НА ВЕЛИКДЕНЬ ПРИЯТЕЛІВ І ЗНАЙОМИХ ПРЕГАРИМИ КАРТКАМИ

в кольорах, з гарними українськими святковими побажаннями.
КАРТКИ ВИГОТОВЛЕНІ НА ПІДСТАВІ ОРИГІНАЛЬНИХ ВІЗІВІВ ЗНАНИХ УКРАЇНСЬКИХ АРТИСТІВ-МАЛЯРІВ

Найбільший вибір у Книгарні „СВОБОДА“
Ціна — 10 ц. за штуку
Svoboda Book Store
83 GRAND STREET - JERSEY CITY 3, N. J.

НОВА КНИЖКА! Софія ПАРФАНОВИЧ „ЛЮБЛЮ ДІБРОВУ“

Ціна — \$1.60
Замовляти: в Книгарні „СВОБОДА“
83 Grand Street
Jersey City, N. J.

Докля ГУМЕННА ЖАДОБА Оповідання

В цій книжці знайдете чотири оповідання, повні тремтіння самого життя. Вічні теми — приязнь, любов, кохання, родина — і несподівано-незвичайні ситуації.
ЦІНА КНИЖКИ — 2 дол. 75 цент.
Замовлення з оплатою надіслати на адресу:
"СВОБОДА" — Книгарня
81-83 Grand Street — Jersey City, N. J.

РІЗНЕ
MARKA COMPANY
DEPARTMENT STORE
48 E. 7th St.
New York City
Tel.: GR 3-3550
ВЕЛИКОДІДНІ КАРТКИ —
туші за 1.00 дол.

ПРАЦЯ HELP WANTED FEMALE

BUILDING SERVICE MATRONS
до вічного прибирання, у великих модерних білоручних будинках в Мангеттен. Годування платня \$1.47 на годину, по одному місяці підписки до \$1.57. Від 6-01 веч. до 12-01 ночі, від понеділка до п'ятниці. Якщо не маєте досвіду в чистенні, навчимо. Всі користі — шпиталь, операції, забезпечення на життя, пенсія в заваці.
Голоситесь щоденно від 10:30 ранку. Присісти не оголошення і останні рекондації до:
20 East 27th Street
NEW YORK CITY

ПРАЦЯ HELP WANTED MALE

МОНТУВАЛЬНИКИ ДОСВІДЧЕНІ. ФОТОГРАФІЧНЕ ПРИЛАДЛЯ. Постійна праця. Користі працюючих.
Mr. TERZICK
New-Rochelle 2-3460

BUSINESS OPPORTUNITY

AMERICAN BAKERY
69 W. Market Street
NEWARK, N. J.
MI 2-7377

Існує вже 80 років, 3 поверх. дім і підприємство, \$1,000 тижнево. Попередній власник йде на пенсію. Приходить і огляньте. Добре улаштоване. Відчуйте щоденно, крім понеділка.

На продаж **ГРОСЕРІЯ MASPETH**
Тижнево від \$1,600 — \$1,700. Копальня золота. Продаж із втраченою.
Tel.: NY 7-9356
від 8:00 AM до 6:00 PM
TL 7-3671
від 11:00 PM до 10:00 PM

Будьте в підприємстві, що осягає успіх у „Свободі“
BUY U.S. SAVINGS BONDS AND SAVE!

ІВАН КОВАЛЬЧИН FUNERAL HOME

COMPLETELY AIR CONDITIONED
ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕПІ NEW JERSEY
Ціни приступні для всіх. Обслуга чесна й навісна. У випадку смутку в родині, клієнту, як в день, так і вночі:
John KOWALCHYK
129 GRAND STREET
cor. Warren Street
JERSEY CITY 2, N. J.
Tel: HEnderson 4-5131

Петро ЯРЕМА УКР. ПОГРЕБНИК

Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ.
Контролює температуру. Модерна машина до ужитку даром.
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

Друкарня „Свободи“ — пошук —

ФАХОВОГО СКЛАДАЧА — (лінотипіста)
Голоситесь до Адміністрації „СВОБОДИ“
телефоном або особисто:
83 Grand Street — Jersey City, N. J.
NE 4-0237

БАТЬКИ! ЗВ'ЯЖІТЬ ЗАМОЛОДУ ВАШИХ ДІТЕЙ З НАЙСТАРШОЮ, НАЙВІДПОВІДНІШОЮ І НАЙБАГАТІШОЮ УКРАЇНСЬКОЮ НАЦІОНАЛЬНОЮ УСТАНОВОЮ ПОЗА МЕЖАМИ БАТЬКІВЩИНИ, ЯКОЮ Є УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. ЩОБ ЗАПЕВНИТИ ІХ КРАЩУ БУДУЧІСТЬ, А НАШІ ГРОМАДИ У ВІЛЬНІМ СВІТІ НОВОГО СВДОМОГО ЧЛЕНА!

Тількищо появилася У ВИДАВНИЦТВІ „СВОБОДА“ нова повість ІВАНА СМОЛЯ: „У ЗЕЛЕНОМУ ПІДГРІ“

Коли змова найбільш провідних в історії диктаторів Гітлера і Сталіна в 1939 році викликала другу світову війну, то вже від гучу перших її пострілів задригали й почали налитися державні кордони і системи, відкриваючи шлях до найбільш бурхливої, насиченої несподіванками зустрічі двох суперечних сил: східного і західного. Перша така зустріч відбулася на західних українських землях, і на її тлі, в обрамленні незриваних історично-красно українських Карпат, Іван Смоля, у своїй новій повісті „У зеленому Підгір'ї“, розвиває акцію повісті, вправною рукою мистця малюючи хвилюючі образи найглибших людських переживань та годів. Це — перший мистецький реалістичний твір про зустріч двох, ворожою рукою поділених, рідних, українських сил і їхніми суперечностями і пристрастями, що розпалюються доволі однієї людської прагнень: правди і волі. Глибокі проблеми життя і боротьби у грізній війсьній дові і перемога добра та краси, представлені мистецькими образами в цій книжці, дають справжню насолоду і принесуть безсумнісну користь кожному, хто її прочитає.
Книжка має 190 сторінок друку та в мистецькій кольоровій обкладинці.
Ціна — \$2.50
Замовляти у В-ні: „СВОБОДА“, P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ТАРЗАН, ч. 4428. Віч-навіч!

Джам Кросс скочив вниз із конара... Але інстинкт остеріг мав полюда своєчасно уникнути смертельного удару.

Тепер обидва вороги, були віч-на-віч проти себе. Кросс із несподіваними очима і гарчанням зближався з розпачливою тварина в пастці!